

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Θ ΑΝΑΛΥΣΗ

A. ΔΟΜΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Θεματική πρόταση - Περίοδος → Εισαγωγή/ Πρόλογος/ Νοηματικός Άξονας της παραγράφου.

Λεπτομέρειες - Σχόλια → Ανάπτυξη/Κύριο Μέρος της παραγράφου.

Πρόταση - Περίοδος Κατακλείδα → Συμπέρασμα/ Επίλογος της Παραγράφου.

B. ΕΙΔΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ
Αυτές που εκφράζουν αναλυτικά σκέψεις, που αναπτύσσουν με πληρότητα ένα επιμέρους θέμα.	Αυτές που λειτουργούν ως συνδετικοί μεταξύ οργανικών παραγράφων.

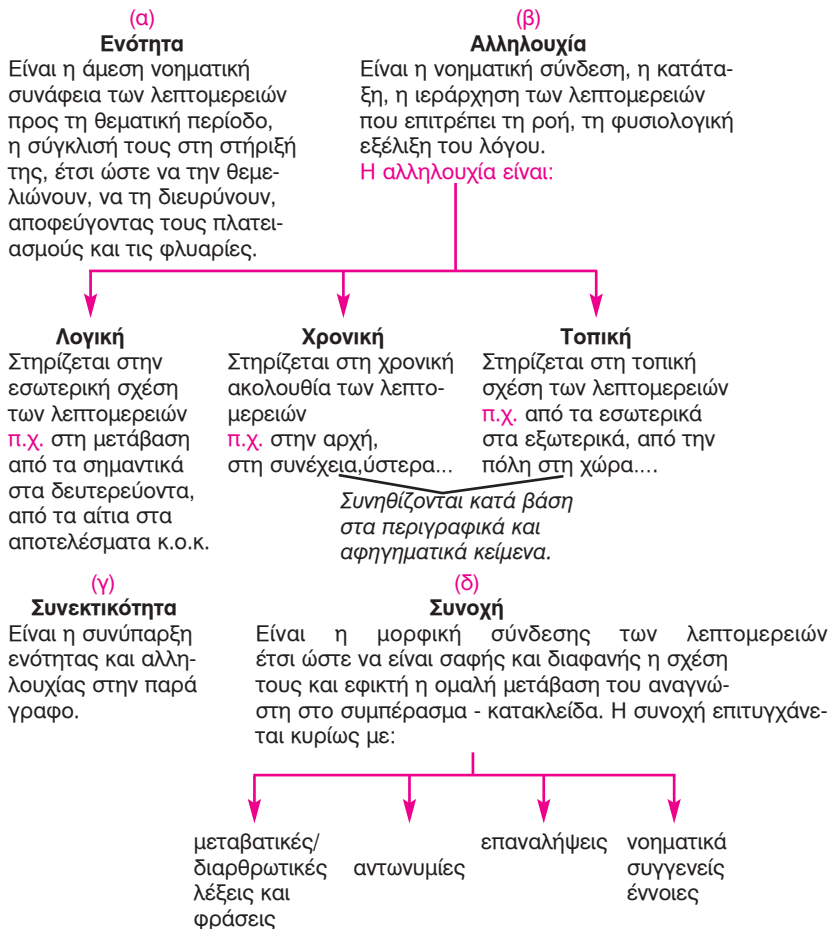
Γ. ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ/Η ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

- Με Παραδείγματα** Η θεματική περίοδος αναπτύσσεται με αναλυτική παρουσίαση γεγονότων, φαινομένων, συγκεκριμένων περιστατικών που επιβεβαιώνουν το περιεχόμενό της.
- Με Σύγκριση-Αντίθεση** Στις λεπτομέρειες της παραγράφου παρουσιάζονται αναλυτικά και με σαφήνεια οι διαφορές ή οι διαφορές μαζί με τις ομοιότητες μεταξύ συγκεκριμένων εννοιών τις οποίες θίγει η θεματική περίοδος.
- Με Αιτιολόγηση** Η παράγραφος αντιστοιχεί σε ένα αναλυτικά διατυπωμένο συλλογιστικό επιχείρημα, όπου η θεματική περίοδος παρουσιάζει τη θέση και οι λεπτομέρειες το "γιατί", το "διότι" της θέσης.
- Με Ορισμό** Οι λεπτομέρειες παρουσιάζουν το νόημα, τα χαρακτηριστικά, τα γνωρίσματα, τις ιδιότητες της βασικής ή μιας από τις βασικές έννοιες που εμφανίζονται στη θεματική περίοδο. Οι λεπτομέρειες απαντούν στο ερώτημα "ποια είναι" η έννοια.
- Με Διαίρεση** Η παράγραφος παρουσιάζει τις μορφές, τις εκδοχές, τα είδη της βασικής έννοιας στην οποία αναφέρεται η θεματική περίοδος.
- Με Αίτια και Αποτελέσματα** Η παράγραφος στις λεπτομέρειές της παρουσιάζει:
 - τους λόγους που δημιουργούν μια έννοια ή
 - τις επιδράσεις που μια έννοια προκαλεί ή
 - τους λόγους που δημιουργούν την έννοια μαζί με τις επιδράσεις που αυτή προκαλεί.
- Με Αναλογία** Οι λεπτομέρειες της παραγράφου αναφέρονται στις ομοιότητες, στα κοινά σημεία μεταξύ των συγκρινόμενων εννοιών, που παρουσιάζει η θεματική περίοδος.

• **Με Συνδυασμό Μεθόδων**

Συχνά η παράγραφος αξιοποιεί παραπάνω από έναν τρόπους στην ανάπτυξη των λεπτομερειών της. Οι τρόποι αυτοί συνδυαστικά αναλύουν, επιβεβαιώνουν, εξηγούν, διασαφηνίζουν τη θεματική περίοδο.

Δ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΑΡΕΤΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

ΔΟΜΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ	ΔΟΜΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
Θεματική Πρόταση/ Περίοδος	→ Πρόλογος
Λεπτομέρειες - Σχόλια	→ Κύριο Μέρος
Πρόταση/ Περίοδος - Κατακλείδα	→ Επίλογος

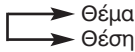
Ότι ισχύει για την παράγραφο ισχύει και για το κείμενο ως σύνολο.

Η παραγωγή του τυπολογίου από την εταιρεία **Orbit** Graphic Design & Advertising
τηλ. 210 3840020

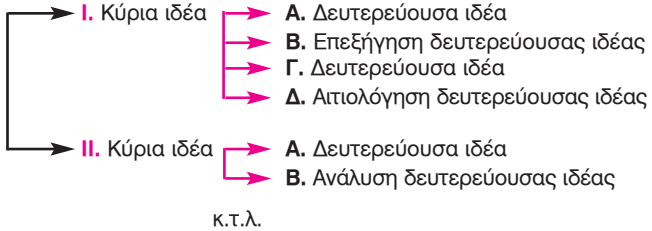
■ ΘΕΜΑ ΤΙ Α ΕΛΘ ΑΓΙ Θ ■

ΤΙΤΛΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

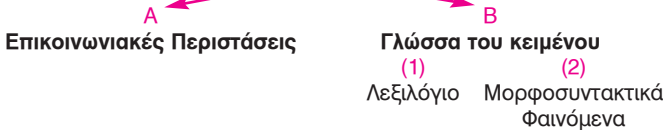
ΕΠΙΛΟΓΟΣ

■ ΘΥ ΘΥ Θ ΕΛΘ ΑΓΙ Θ ■

Είναι ο τόνος, το στυλ του λόγου, που εκφράζει το γενικότερο τρόπο με τον οποίο ο πομπός αντιμετωπίζει το θέμα του αλλά και το κοινό στο οποίο απευθύνεται.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟ ΥΦΟΣ

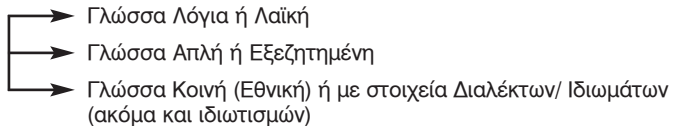
A. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Ποιος μιλάει
- Σε ποιόν
- Πού
- Πότε
- Με ποιο θέμα
- Για ποιο σκοπό

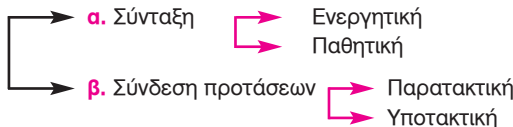
Συνθήκες που δημιούργησαν το κείμενο και συνδέονται με αυτό

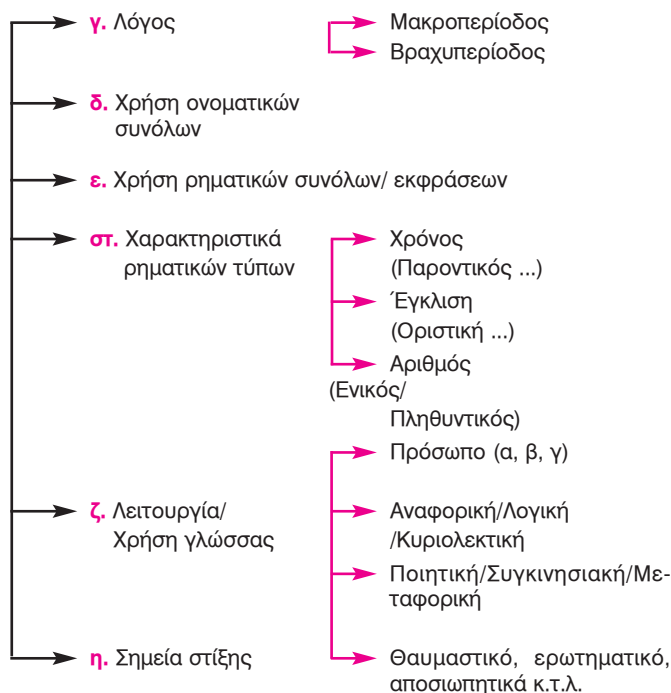
B. ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Λεξιλόγιο

2. Μορφο-συντακτικά φαινόμενα

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ ΥΦΟΥΣ

Απλό	Σοβαρό	Χιουμοριστικό
Καθημερινό	Επίσημο	Ειρωνικό
Οικείο	Απρόσωπο	Στομφώδες
Άμεσο	Αντικειμενικό	Πομπώδες...

ΕΛΟΣ ΑΙ ΝΕΟ ΑΘ ΕΙ Η ΟΙ ΕΛΕΥΙ ΕΛΘ ΑΙ ΟΙ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

(Φιλική,
Ενημερωτική,
Διαμαρτυρίας...)

Προσφώνηση

π.χ. Αξιότιμε
κύριε Χ

→ Άμεση ονομασία του προσώπου ή του φορέα στον οποίο απευθύνεται.

Πρόλογος

→ Σύντομη επεξήγηση του ρόλου τόσο του αποστολέα όσο και του αποδέκτη αλλά και απλή αναφορά του θέματος.

**Κύριο
Σώμα
Επιστολής**

- Κύριο μέρος → Ανάπτυξη απόψεων πάνω στο θέμα.
- Επίλογος → Συμπέρασμα για το θέμα ή έκφραση απόψεων για την αποτελεσματικότητα της επιστολής.
- Αποφώνηση
π.χ. Με τιμή .. → Ενημέρωση για το τέλος της επιστολής - Χαιρετισμός.
- Υπογραφή → Είτε απλή αναφορά τού όρου υπογραφής, είτε περιγραφική απόδοση ρόλου του αποστολέα (π.χ. Πρόεδρος Δεκαπενταμελούς Συμβουλίου..)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Ημερομηνία / Χρονολογία
(Τοπικοί ή και χρονικοί προσδιορισμοί)
Προσφώνηση (προαιρετική)

**Κύριο Σώμα
Ημερολογίου**

Έκθεση γεγονότων, προσωπικών η και ιστορικών, παρουσίαση σκέψεων και προβληματισμών.

Αποφώνηση (προαιρετική)

**ΥΠΟΜΝΗΜΑ
Προσώπου
ή φορέα**

Προσφώνηση → Άμεση ονομασία του φορέα στον οποίο απευθύνεται
π.χ. Αξιότιμε κύριε Υπουργέ

**Κύριο Σώμα
Υπομνήματος**

- Πρόλογος → Παρουσίαση με σύντομο τρόπο του θέματος - Έκφραση βασικών θέσεων.
- Κύριο μέρος → Αναλυτική και εμπειριστατωμένη παρουσίαση του υλικού που θεμελιώνει τις βασικές θέσεις.
- Επίλογος → Σχηματοποίηση - συγκεντρωτική απαρίθμηση αιμάτων και διεκδικήσεων.
- Αποφώνηση → Τυπική έκφραση τιμής και σεβασμού.
- Υπογραφή

ΟΜΙΛΙΑ / ΛΟΓΟΣ**Κύριο Σώμα
Ομιλίας**

Προσφώνηση
π.χ. Κυρίες και
Κύριοι / Φίλες
και φίλοι...

→ Άμεσος χαρακτηρισμός
του κοινού.

Πρόλογος

→ Χαιρετισμός του ομιλητή προς το κοινό, σύντομη παρουσίαση του θέματος που θα αναπτύξει, του ρόλου που διαδραματίζει, των θέσεων που υποστηρίζει.

Κύριο Μέρος

→ Ανάπτυξη θέσεων, απόψεων, ανησυχιών, κατάθεση προσωπικών εκτιμήσεων.

Επίλογος

→ Διατύπωση προσωπικών συμπερασμάτων / υπόδειξη κατευθύνσεων.

Αποφώνηση

π.χ. Σας ευχαριστώ
για την προσοχή αλλά
και τον πολύτιμο χρόνο
που μου αφιερώσατε ...

→ Έκφραση ικανοποίησης και ευχαριστιών του ομιλητή για το ενδιαφέρον και την προσοχή που επέδειξε το κοινό στην ομιλία του.

**ΑΡΘΡΟ
και γενικά
κείμενο Τύπου**

Τίτλος
(Μπορεί και να παραλειφθεί)

→ Κυριολεκτικός ή Μεταφορικός / Υπαινικτικός

**Κύριο Σώμα
Άρθρου**

Πρόλογος

→ Παρουσίαση του θέματος (επίκαιρου ή διαχρονικού) με τρόπο εντυπωσιακό και πρωτότυπο (γεγονός, φαινόμενο, προσωπική σκέψη).

Κύριο μέρος

→ Ανάπτυξη του θέματος, κατάθεση επιχειρημάτων, τεκμηρίων, προσωπικών εκτιμήσεων, προβλέψεων, υποθέσεων...

Επίλογος

→ Διατύπωση συμπερασμάτων, προσωπικών ανησυχιών, προβληματισμών, βάση για τον αντίστοιχο προβληματισμό του αναγνώστη.

Υπογραφή
(αρθρογράφου)

ΑΙ ΘΕ ΚΙ ΟΥ ΘΑ ΟΟΕΙ ΑΛΕΙ Α ΑΙ ΑΟΑ ΟΣ Ο
 ΟΣ Ο ΓΑΙ ΑΕ ΕΣΙ ΞΕΣ Ο ΑΕ Ο ΟΑ Ο
 Α Ε ΟΣ Γ Α Ε Ο Α Ε Ο

ΚΕΙΜΕΝΟ

[...] Μια αξιολογία μεταβολή θα επηρεάσει τη γλώσσα όταν η ανθρωπότητα μεταβεί από το στάδιο της όρδης στο στάδιο της οικογένειας - από το νομαδικό στο μόνιμη εγκατάσταση. Οι άμοιβαίες προσπάθειες συμβάλλουν στην καλύτερη εξασφάλιση της επιβίωσης: σχηματίζονται μικρές κοινωνικές ομάδες όπου οι σχέσεις γίνονται στενότερες. Η αυτοκρατορία της ανάγκης (ή οποία εκφραζόταν με μία γλώσσα χειρονομιών) μπορεί τώρα να παραχωρήσει τη θέση της στην επιθυμία και το πάθος (που θα εκδηλωθούν με τους μελωδικούς τόνους της έναρθρης γλώσσας). Από τη στιγμή που συγκροτούνται οικογένειες (στα λατινικά συγκροτώ σημαίνει συμβάλλομαι, συμμετέχω σε μία σύμβαση), αρχίζουν να αναπτύσσονται, να σταθεροποιούνται και να μονιμοποιούνται τα συμβατικά στοιχεία του λόγου. Μ' αυτόν τον τρόπο θα σχηματιστούν οι ιδιόλεκτοι. Για να εξηγήσει την ποικιλία των γλωσσών, ο Ρουσό επικαλείται φυσικά αίτια (φυσικές καταστροφές, σεισμούς, πλημμύρες, τραχιά κλίματα), τά οποία απομόνωσαν ορισμένες ομάδες ανθρώπων σε νησιά, σε κοιλάδες ή γύρω από ύδροφόρες περιοχές. Αυτό που πρέπει να προσέξουμε στις υποθέσεις του Ρουσό είναι ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιεί την έννοια διαχωρισμός. Η πρωτόγονη ανθρωπότητα είναι αρχικά ένας πληθυσμός διάσπαρτος που αποτελείται από μοναχικά άτομα, όλα ίσα μεταξύ τους. Χαρακτηρίζεται από μία τέλεια ομοιογένεια στη διασπορά, και γνωρίζουμε ότι η «φωνή της φύσης», κατόπιν η «κραυγή της φύσης» και αυτή ακόμα ή γλώσσα της δράσης, παραμένουν οικογενειακές γλώσσες. Εγκαταλείποντας τη μοναχική ζωή των άπαρχων, οι άνθρωποι προσεγγίζουν οι μόνους τους δέ για να σχηματίσουν όμως ξεχωριστές ομάδες, όπου η αύξουσα συνεννόηση σε έσωτερικό επίπεδο θα έχει ως τίμημα την απώλεια της οικογενειακής ομοιότητας που χαρακτήριζε τη φυσική κατάσταση. Επειδή έχουν αναπτύξει οι ομάδες αυτές ξεχωριστά ιδιώματα και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, είναι από άποψη νέες ή μία από την άλλη, απ' ότι ήταν μεταξύ τους τά μοναχικά άτομα της αρχής. Η μέγιστη έσωτερική συνοχή αντισταθμίστηκε με τον χωρισμό και πολύ σύντομα με την εμπόλεμη αντιπαράθεση μεταξύ των φυλών (ή των εθνών). Όλα γίνονται, κατά την αντίληψη του Ρουσό, λές και κάποιος συντελεστής χωρισμού έτεινε να παραμένει σταθερός. Η κοινωνικοποίηση, που από μίαν άποψη, περιορίζει τό χωρισμό, δέν μπορεί από την άλλη να άποτρείσει την παραγωγή και την αύξησή του. Στρέφοντας την προσοχή του προς τη «μοντέρνα» κοινωνία, ο Ρουσό δέν συναντάει πλέον τον χωρίς εφόδια άνθρωπο των άπαρχων, του οποίου ή γλώσσα ήταν έκκληση για βοήθεια. Ο άποστηρημένος άνθρωπος έγινε έπιδέςιος που καθυποτάσσει και έξαπατεί. Ο φυσικός χωρισμός των πρώτων χρόνων έγινε ήθικός χωρισμός, άνισότητα, «άλλοτρίωση».

Οι άνθρωποι τούς όποιους μία κοινή τελειοποιημένη γλώσσα φαίνεται να συγκεντρώνει στο Παρίσι, είναι στην πραγματικότητα ξένοι μεταξύ τους. Η αυθόρμητη δύναμη της συμπάθειας και του οίκτου έχει τελείως εξασθενήσει. Μόλις και μετά βίας διατηρεί κάποια ίχνη τους ό λαός. Μπορεί οι άνθρωποι να μιλούν και να γράφουν την ίδια γλώσσα, αυτό όμως δέν σημαίνει ότι προσεγγίζουν έτσι περισσότερο ό ένας τον άλλο. Όστόσο αυτή ή γλώσσα που είναι άνικανη να εξασφαλίσει με την έκφραση μία κοινότητα, μεταβλήθηκε σε ένα ξαιρετικά άποτελεσματικό όργανο δράσης. Αν δέν επιτρέπεται τά άτομα να συναντιώνται στην κοινή παρουσία του αισθήματος, άποτελεί τουλάχιστον ένα έργαλειό άκαταμάχητης άκρίβειας: σηματοδοτεί έμμεσα την οικογενειακή άφαίρεση. Άπομένει άσφαλώς ένα μεγάλο μέρος προόδου που πρέπει άκόμη να πραγματοποιηθεί, ώστε ή γλώσσα αυτή να ανταποκρίνεται πλήρως στις άπαιτήσεις της

λογικής. Ήδη όμως, έτσι όπως είναι, επιτρέπει τη διατύπωση ενός αξιολογού αριθμού γενικών ιδεών. Βλέπουμε λοιπόν πώς οι οργανικές ιδιότητες υπερισχύουν των έκφραστικών αξιών της γλώσσας. Η όμιλία δέν παραπέμπει πιά στην ύποκειμενική αλήθεια: αντίθετα μάλιστα, οδηγεί τό υποκείμενο έξω από τόν εαυτό του για νά τό στρέψει προς τό άπρόσωπο τής έννοιας. Στη γραφή, που άποτελεί κύριο χαρακτηριστικό τών κοινωνιών μας, ή όμιλία δέν συνταυτίζεται με τό πρόσωπο: ή γλώσσα έγινε ξένο προϊόν, άποσπάσθηκε από τό ζωντανό όν. Ταυτόχρονα οι άνθρωποι έγιναν άνικανοί νά νιώσουν άληθινά πάθη και ή γλώσσα έχασε τή δύναμη νά εκφράζει.

Περ. Νέα Εστία, Ιαν. 1999, σελ. 24 -26

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να δώσετε περίληψη του κειμένου σε 80 - 100 λέξεις.

Μονάδες 25

B. «Με αυτόν τον τρόπο θα σχηματιστούν οι ιδιόλεκτοι»

Να δώσετε σε κείμενο 2 -3 γραμμών το νόημα του όρου «ιδιόλεκτοι».

Μονάδες 5

Γ. Σε μια παράγραφο 100 - 120 λέξεων να παρουσιάσετε εκδηλώσεις του σημερινού ανθρώπου που πιστοποιούν την «αλλοτρίωση» στην οποία αναφέρεται ο Ρουσό.

Μονάδες 10

Δ.1. Να δώσετε από ένα αντώνυμο για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις: μόνιμη, παραχωρήσει, διάσπαρτος, συνοχή, ξεχωριστές.

Μονάδες 5

Δ.2. Να εντοπίσετε, σε δύο διαφορετικές περιόδους του αποσπάσματος που διαβάσατε, δύο τουλάχιστον εκφράσεις που αποδίδουν ποιητική λειτουργία της γλώσσας.

Μονάδες 5

E. Ο Ρουσό επισημαίνει την αποξένωση των ανθρώπων στα μεγάλα αστικά κέντρα. Σε ένα άρθρο σας που θα δημοσιευθεί σε τοπική εφημερίδα να αναπτύξετε τις απόψεις σας, σε κείμενο 400 λέξεων, για τις αιτίες που προκάλεσαν αυτήν την αποξένωση καθώς και τις επιπτώσεις της στην ποιότητα της ζωής.

Μονάδες 50

ΑΙ ΟΘ ΝΙ ΟΥ Θ Α ΟΘ ΕΙ Α Α Ε Ι Α Α Ι Α Ο Α Ο Σ Ο
Ο Σ Ο Γ Α Ι Α Ε Ε Σ Ι Ε Σ Ο Α Ε Ύ Ο Α Ο
Α Ε Ο Σ Ι Β Ε Θ Ε Α Θ Θ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τηλεφωνητή απέκτησα - ή τουλάχιστον έτσι υπέθετα - για λόγους πρακτικούς και σχετικούς με τις υποχρεώσεις που τα τελευταία χρόνια συνοδεύουν τη ζωή μου. Δεν είχε, μέχρι τότε, αυτό το σύγχρονο μηχανήμα κερδίσει τη συμπάθεια μου. Καθώς αναζητούσα φίλους στο τηλέφωνο, με άφηνε αμήχανο εκείνη η ψυχρή, νευρική φωνή που περίπου διέταζε ή άλλοτε σχεδόν εκλιπαρούσε να αφήσω κάποιο μήνυμα. Την κατάστα-

ση δεν φαίνεται να βοηθούσε η μουσική ή οι πιο χαριτωμένοι τρόποι που σε καλούσαν να εκπληρώσεις το χρέος σου. "Αφήστε το πιο ευχάριστο μήνυμα που μπορείτε", συνιστούσε ένας τηλεφωνητής' ενώ ένας άλλος μετέδιδε ως πρόσκληση για μήνυμα το γαύγισμα ενός σκύλου. "Είναι ωσάν να αποκτάς γραμματάς στο σπίτι", επέμενε εντούτοις ένας καλός σύμβουλος στα πανεπιστημιακά μου δεινά.

Πρέπει να ομολογήσω ότι, στην αρχή τουλάχιστον, το καινούργιο μηχάνημα με κατέκτησε αμέσως. Όχι μόνον είχε πρακτικές δυνατότητες άφθαστης χάρις: να ενημερώνεσαι για το συνέδριο που σε καλούσαν να προλογίσεις, ή για την ανάγκη ενός συναδέλφου να σε συναντήσει' ήταν ο φίλος που διηρωπάτο, τότε επιτέλους θα κλέψεις λίγο χρόνο, για να τα πείτε όπως παλιά, αλλά και η ενοχλητική φωνή, που φαινόταν να μην καταλαβαίνει ότι δεν είχε νόημα η συνομιλία σας. Τα μηνύματα ήταν ποικίλα: υπηρεσιακά και φιλικά, τρυφερά ή με ψυχρότητα, μερικές φορές με απόγνωση και άλλοτε με ευγένεια σπάνια στην εποχή μας.

Η μεγαλύτερη πάντως αρετή του τηλεφωνητή δεν είχε με τις πρακτικές διευκολύνσεις, που μάλιστα σιγά σιγά άρχισαν να χάνουν την αρχική τους λάμψη. Αφού, τα φιλικά σου πρόσωπα δήλωναν συνήθως την απέχθεια τους σ' αυτόν τον τρόπο της έμμεσης επικοινωνίας και προτιμούσαν να περιμένουν καλύτερες ημέρες 'ούτε η τεχνολογική μας εποχή φαινόταν να έχει λύσει βασικά προβλήματα του μηχανήματος, τους ενοχλητικούς δηλαδή θορύβους και τις εμπλοκές. Η μεγαλύτερη αρετή του τηλεφωνητή, πέραν των πρακτικών λειτουργιών του, ήταν άλλη: Η χαρά, η εσωτερική και ανεξερεύνητη χαρά, της προσδοκίας. Ήταν αυτή που ανακάλυπτες ξανά, χαμένη μέσα σε μια πιεστική καθημερινότητα. Ανακάλυπτες και πάλι την αναμονή, την τρυφερότητα και μοναδική απαντοχή για κάποιο μήνυμα, την επικοινωνία με το αναπάντεχο - ίσως και το ευτυχές. Η ενδόμυχη σχέση σου με την προσδοκία έμοιαζε μ' εκείνη που συνοδεύει έναν συγγραφέα, αντιμέτωπο με τα λευκά χαρτιά του' ή τον ερωτευμένο, εν αναμονή της συναντήσεως εκείνης. Από αυτήν θα αντλούσαν χαρά τις παλαιότερες ημέρες, που ο ταχυδρόμος περιερχόταν φιλικός τα σπίτια. Σήμερα το φαξ, το ίντερνετ και άλλα κακόχηχα της εποχής στο όνομα της ευκολίας εστέρησαν τον άνθρωπο από αισθήματα ανεπανάληπτα.

Τώρα, με τον τηλεφωνητή, οι ώρες που γυρισμού στο σπίτι αποκτούσαν πάλι μια διάσταση αδημονίας, μιας μόλις αποκρυπτόμενης χαράς. Καθώς το κόκκινο φωτάκι του τηλεφωνητή αναβόσβηνε - ένδειξη ότι υπήρχε μήνυμα - προσπαθούσα να παρατείνω το χρόνο της προσδοκίας, κάνοντας αδιάφορα κινήσεις ή μετακινώντας άσκοπα βιβλία και αντικείμενα. Ο χρόνος αποκτούσε μια εκπληκτική πυκνότητα. Στα δευτερόλεπτα ή τα λεπτά που μεσολαβούσαν, οι σκέψεις για την ταυτότητα του μηνύματος περνούσαν με ταχύτητα αστραπής, επικαλυπτόμενες ή αλληλοσυμπληρούμενες, συχνά αντιφατικές. Να ήταν άραγε από το γραφείο του υπουργού, ότι επιτέλους εκείνη η αυτονόητη απόφαση υπεγράφη; Ή η φίλη με την αρχοντιά στο πρόσωπο και την ψυχή, που σε καλούσε στο σπίτι - τι κόσμος ευγενικός, κι αυτές οι γεύσεις οι εξαισεις!

Εννοείται ότι οι προσδοκίες σπάνια επιβεβαιώνονταν, ότι τα μηνύματα του τηλεφωνητή ήταν συχνά τετριμμένα ή και ενοχλητικά. Όμως η χαρά, η εσωτερική χαρά της αναμονής παρέμενε. Όπως παρέμενε και η ανάγκη, η περίπου ανεξήγητη, για την ύπαρξη αυτής της αναμονής. Η πρόοδος της τεχνολογίας επεξέτεινε μάλιστα και πέραν του σπιτιού σου την προσδοκία. Διότι, αν εφάρμοζες κάποιες περίπλοκες οδηγίες και τον κατάλληλο κωδικό, τα μηνύματα του τηλεφωνητή μπορούσες να τα ακούσεις από οποιοδήποτε τηλεφώνο σε άλλη πόλη, έξω από το σπίτι σου, από την Ελλάδα ή άλλες χώρες, από σπίτια φιλικά ή ξενοδοχεία. Έτσι η προσδοκία, αυτή η ευλογημένη χαρά που δεν είχε ερμηνεία, σε συνόδευε παντού και εθώπευε την ψυχή σου.

*Γ. Γραμματικάκης, Κοσμογραφήματα
εκδ. Πόλις, σελ. 201 -203*

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να δώσετε περίληψη του κειμένου σε 100 λέξεις.

Μονάδες 25

B. "... και άλλοτε με ευγένεια σπάνια στην εποχή μας".

Να αναπτύξετε τη θέση αυτή, σε μια παράγραφο 80 -100 λέξεων, αξιοποιώντας τη μέθοδο της σύγκρισης - αντίθεσης.

Μονάδες 8

Γ. Να αναζητήσετε τη θεματική περίοδο και να προσδιορίσετε τους τρόπους ανάπτυξης της παραγράφου: "Η μεγαλύτερη πάντως αρετή ... από αισθήματα ανεπανάληπτα"

Μονάδες 7

Δ. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις, που ακολουθούν: εκλιπαρούσε, εκπληρώσεις, απόγνωση, διευκολύνσεις, απέχθεια, ανεξερεύνητη, αναπάντεχο, αντλούσαν, πυκνότητα, εξαίσεις.

Μονάδες 10

Ε. Ο άνθρωπος φιλοδοξώντας να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εποχής αυξάνει το ρυθμό, την ταχύτητα της ζωής του. Στην προσπάθειά του αυτή επιδιώκει να προσαρμόσει ανάλογα και το γλωσσικό του κώδικα. Σε ποιες άλλες εκδηλώσεις της ζωής, εκτός της γλώσσας, γίνεται ορατή αυτή η πρόθεση; Παρά την προσπάθειά του να προσαρμόσει τη γλώσσα στις νέες του ανάγκες, υπάρχουν τομείς στη ζωή που απαιτούν αναλυτική έκφραση. Ποιοι είναι κατά τη γνώμη σας αυτοί οι τομείς; Να αναπτύξετε τη γνώμη σας σε 500 λέξεις με τη μορφή άρθρου που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας.

Μονάδες 50

ΑΙ ΟΘ ΝΙ ΟΥ ΘΑ ΟΘΕΙ ΑΑΕΙ Α ΑΙ ΑΟΑ ΟΣ
ΟΣ Ο Γ ΑΙ ΑΕΕ ΓΙ ΕΣ Ο ΑΕΥ ΟΑΟ
ΑΕ ΟΣ Γ Α ΕΘΕΑΘ Ο

ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ανθρώπινη συμπεριφορά, όπως εξελικτικά έχει διαμορφωθεί κατά το μεγαλύτερο διάστημα από την εμφάνιση του ανθρώπινου είδους, έχει χαρακτηριστικά που δεν κάνουν εύκολη την αντιμετώπιση των σχέσεών μας με το περιβάλλον. Έτσι εξακολουθούμε να διατηρούμε μια επιθετικά καταστροφική προσέγγιση προς τις γήινες πλουτοπαραγωγικές πηγές, έχουμε ισχυρά ανεπτυγμένο το αίσθημα του προσωπικού χώρου, πολύ πέραν του ελάχιστου απαιτούμενου, και τείνουμε στη μεγιστοποίηση της κτήσης υλικών αγαθών. Η συμπεριφορά μας είναι εγωιστική, το ενδιαφέρον μας και οι φροντίδες μας εστιάζονται πρωτίστως στην οικογένεια και στο άμεσο περιβάλλον μας. Η ικανότητά μας για μελλοντικό σχεδιασμό εξαντλείται σε μία ή δύο γενεές.

Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί να ήταν πλεονεκτικά για το ανθρώπινο είδος στο παρελθόν, σήμερα όμως αποτελούν τροχοπέδη στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουμε σε σχέση με το περιβάλλον. Επιπλέον η χρονική κλίμακα έχει δραστικά συσταλεί τόσο όσον αφορά την αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού όσο και την εκθετική ανάπτυξη της τεχνολογίας. Η ανάπτυξη αυτή έχει εξουδετερώσει πολλούς από τους παράγοντες που προκαλούσαν υψηλό ρυθμό θανάτων και ήταν υπεύθυνοι για τη σταθερότητα του ανθρώπινου πληθυσμού με αποτέλεσμα τη μεγάλη αύξησή του. Ο

Η παραγωγή του τυπολογίου από την εταιρεία **Orbit** Graphic Design & Advertising

τηλ. 210 3840020

ανθρώπινος πληθυσμός έχει διπλασιαστεί τα τελευταία 50 χρόνια. Έτσι η απειλή για τη γήινη βιόσφαιρα είναι διττή: αφενός η κατάχρηση της εκμετάλλευσης των πλουτοπαραγωγικών πηγών με ανεπανόρθωτες βλάβες του περιβάλλοντος, κατάχρηση για την οποία είναι ένοχοι οι ανεπτυγμένες χώρες, και αφετέρου ο υψηλός ρυθμός αύξησης του ανθρώπινου πληθυσμού για τον οποίον υπεύθυνες είναι κυρίως οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Είναι βέβαιο ότι και τα δύο αυτά φαινόμενα δεν μπορούν να συνεχίζονται έπ' άπειρον. Μοιραίως θα επέλθει ισορροπία. Το ερώτημα είναι πώς; Ιστορικά η ισορροπία επιτυγχάνεται λόγω πολέμων, πείνας και επιδημιών. Ο σημερινός άνθρωπος μπορεί να επιτύχει την αναγκαία ισορροπία με λιγότερο τραυματικούς τρόπους; Μπορούμε δηλαδή να συνειδητοποιήσουμε εγκαίρως τους κινδύνους και να υιοθετήσουμε συμπεριφορές που θα εξασφαλίζουν τη μακροχρόνια επιβίωσή μας ως είδους;

Τα προβλήματα είναι πολλά και σχετίζονται τόσο με την ανθρώπινη συμπεριφορά όσο και με εγγενείς δυσκολίες στη διαπίστωσή τους, π.χ.

α. Στις επιδράσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον υπάρχει μια μακριά αλυσίδα φαινομένων, που έχουν σχέση αιτίου - αιτιατού, αλλά δεν είναι συχνά εμφανές ποια είναι η αρχική αιτία και ποιο το τελικό αποτέλεσμα.

β. Οι ελλείψεις πληροφορίες οδηγούν σε σύγχυση ή ακόμη χειρότερα τροφοδοτούν την παραπληροφόρηση ή και την προπαγάνδα υπέρ της μιας ή της άλλης άποψης με κοντόφθαλμα συμφέροντα και εμποδίζουν τη λήψη μέτρων (π.χ. γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς).

γ. Οι περιβαλλοντικές μεταβολές είναι βραδείες, χωρίς κανονικότητα ή υποβόσκουσες, ώστε να μη γίνονται εύκολα αντιληπτές από τον ανθρώπινο εγκέφαλο.

δ. Ο χρονικός και ο τοπικός παράγων που υπεισέρχεται πολλές φορές στην ανάλυση οφέλους / κόστους για τις διάφορες επεμβάσεις μας στο περιβάλλον κάνει την ανάλυση αυτή πολύ προβληματική. Το όφελος και το κόστος, π.χ., μπορεί να κατανέμονται σε διαφορετικές γενεές ή ακόμη το όφελος να αφορά διαφορετικό πληθυσμό από αυτόν που χρεώνεται το κόστος. Έτσι πολλές φορές τα προβλήματα αντιμετωπίζονται όχι ορθολογικά αλλά με την πολιτική ισχύ οργανωμένων ομάδων συμφερόντων.

Γ. Μανιάτης, εφημ. Βήμα.
19 Νοεμβρίου 1999

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να δώσετε την περίληψη του κειμένου σε 100 λέξεις

Μονάδες 25

B. Σε ποιες αιτίες ανάγει ο επιφυλλιδογράφος την αποδόμηση του περιβάλλοντος; Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 60 - 80 λέξεων.

Μονάδες 7

Γ1. Ποια μέθοδο συλλογισμού (παραγωγική ή επαγωγική) αξιοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου (" Η ανθρώπινη συμπεριφορά μια ή δύο γενεές); Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με παραπομπές στο κείμενο.

Μονάδες 5

Γ2. Να προσδιορίσετε δύο διαφορετικά μέσα πειθούς στο κείμενο που διαβάσατε και να αξιολογήσετε την αποτελεσματικότητά τους.

Μονάδες 5

Δ1. Να αποδώσετε σύντομα το νόημα των παρακάτω όρων: εστιάζονται, τροχοπέ-

δη, κατάχρηση, σχεδιασμός.

Μονάδες 4

Δ2. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις λέξεις που ακολουθούν: εξελικτικά, ανεπτυγμένο, εξουδετερώσει, εμφανές.

Μονάδες 4

Ε. Να εκθέσετε τις απόψεις σας για τη σχέση που υπάρχει αυτοδύναμα μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης, για την πιστοποίηση και τις προεκτάσεις της οικολογικής καταστροφής αλλά και τη γνώμη σας για τον περιορισμό της σε μια επιστολή διαμαρτυρίας με αποδέκτη τον υπουργό Περιβάλλοντος στη χώρα σας. Το κείμενο να είναι 500 λέξεων.

Μονάδες 50